

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри історії України
_____ Олександр ЗАВАЛЬНЮК

26 серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інформаційно-комунікаційні і цифрові технології обробки історичної інформації в наукових дослідженнях

для підготовки фахівців *третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти*

за освітньо-професійною програмою *Історія*

спеціальності *В9 Історія та археологія*

галузі знань *В Культура, мистецтво та гуманітарні науки*

мова навчання *українська*

Розробники програми: Володимир ГАЗІН, доктор історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України

Затверджено на засіданні кафедри історії України

Протокол № 16 від 26 серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Олександр ЗАВАЛЬНЮК

26 серпня 2025 року

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми _____ Анатолій ФІЛІНЮК

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні інформаційні технології та методи обробки інформації в історичних дослідженнях» є формування ґрунтовних знань та навиків застосування НІТ та технічних засобів для ефективного здійснення наукових досліджень, пов'язаних з пошуком, систематизацією, обробкою інформації, а також формування в аспірантів компетентностей, що дозволяють забезпечити виконання наступних завдань курсу:

- дати аспірантам конкретний матеріал з теорії та методики використання НІТ в процесі наукової роботи та викладацької діяльності у ЗВО;
- визначити переваги та перспективи використання НІТ для ефективної обробки інформації в ході здійснення історичних досліджень;
- охарактеризувати особливості та типи НІТ, використання яких є доцільним в ході наукової та викладацької діяльності;
- проаналізувати можливості використання НІТ для автоматичного збору, обробки та зберігання інформації, здійснення статистичного аналізу даних;
- охарактеризувати методи пошуку інформації в мережі Інтернет, здійснення моніторингу історичних матеріалів; можливості дистанційної обробки даних;
- продемонструвати ефективність методів інформаційного моделювання для проведення науково-дослідницьких робіт;
- ознайомити аспірантів з методикою здійснення за допомогою НІТ презентацій результатів досліджень.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	2	2
Семестр вивчення	3	3
Кількість кредитів ЄКТС	4	4
Загальний обсяг годин	120	120
Кількість годин навчальних занять	40	16
Лекційні заняття	20	8
Практичні заняття	-	-
Семінарські заняття	20	8
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна та індивідуальна робота	80	104
Форма підсумкового контролю	екзамен	екзамен

3. Статус дисципліни – обов'язковий освітній компонент професійної підготовки.

4. **Передумови для вивчення дисципліни:** вивчення опирається також на вже отримані знання з таких освітніх компонентів: «Філософія науки та організація наукової діяльності», «Управління науковими проектами», «Теорія та методологія дисертаційних досліджень з історії та археології».

5. **Програмні компетентності навчання:**

Інтегральна компетентність: Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері дослідницько-інноваційної і професійної діяльності в галузі історії та археології, що передбачає застосування сучасних теорій, підходів, принципів і методів з історії та археології і професійної практики з обраної спеціальності, та проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 03** - Здатність до абстрактного і критичного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, оброблення й аналізу наукової інформації з різних джерел
- ЗК 06** - Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 08** - Здатність демонструвати значну авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК 03** - Здатність використовувати інформаційно-комунікаційні і цифрові технології у професійній і науковій діяльності.
- СК 05** - Здатність розробляти проекти у сфері історії та археології і управляти ними, презентувати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземною мовами
- СК 06** - Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері історії та археології і забезпечувати якість виконуваних досліджень та дотримання права інтелектуальної власності.
- СК 08** - Здатність проводити навчальні заняття за забезпечувати досягнення запланованих результатів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб аспірантів.
- СК 10** - Здатність здійснювати і розвивати науково-педагогічну й освітню діяльність у закладах вищої освіти (наукових установах) в сфері історії та археології з урахуванням вітчизняного та міжнародного досвіду.
- СК 11** - Уміння забезпечувати підготовку текстів навчальних і наукових видань, навчально-методичного контенту із забезпечення освітнього процесу.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни.

Програмні результати навчання (ПРН):

- ПРН 05** - Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи..
- ПРН 07** - Розробляти та досліджувати концептуальні та інші моделі педагогічних ситуацій, нових методик, інструментів тощо, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та у дотичних міждисциплінарних напрямках.
- ПРН 08** - Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями, широкою науковою спільнотою, суспільством в цілому українською та іноземною мовами результати досліджень, наукові та прикладні проблеми освіти, оприлюднювати результати власних досліджень у наукових публікаціях в провідних вітчизняних і міжнародних наукових виданнях.
- ПРН 11** - Вміти здійснювати розробку навчально-методичного забезпечення, підготовку та прочитання лекцій; проводити семінарські / практичні заняття, організовувати самостійну і індивідуальну роботу студентів, в межах дисциплін, які вони вивчають, а також оцінювати результати їх навчання із застосуванням методів і технологій, які найкраще відповідають цілям оцінювання, змісту і характеру навчальної дисципліни, її окремих складників.
- ПРН 12** - Виявляти здатність дотримуватись академічної доброчесності в процесі навчання і науково-дослідної роботи через дотримання принципів чесності, чесною праці та навчання і несприйняття плагіату, списування, несанкціонованого використання чужих напрацювань.

7. **Методи навчання:** Словесні, наочні методи: лекція, пояснення, дискусія, диспут, брейнстормінг («мозковий штурм»), проблемні ситуації, робота з першоджерелами, словниками, посібниками та іншими джерелами інформації, робота з інтернет-публікаціями та матеріалами вебсайтів, використання наочних засобів, проблемно-пошуковий метод, метод критичного аналізу, створення й демонстрування презентацій; технології дистанційного навчання.

8. **Засоби діагностики результатів навчання:** опитування, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об'єктноорієнтованого динамічного навчального середовища MOODLE, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, аспірантські презентації та виступи на наукових заходах.

9. Програма навчальної дисципліни

Очна форма здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
1.Вступ. Цифрова трансформація історичної науки.	12	2		2		8	
2. Інформаційно-комунікаційні технології в історичних дослідженнях	12	2		2		8	
3.Інформаційне та інструментальне забезпечення наукових досліджень..	12	2		2		8	
4.Пошук інформації в рамках роботи над темою наукового дослідження.	12	2		2		8	
5.Інформаційні ресурси доступу та обміну науковою інформацією, системи ідентифікації науковців. Цифрова обробка та аналіз історичних джерел	12	2		2		8	
6.Використання глобальної мережі інтернет в науковій та освітній діяльності.	12	2		2		8	

7.Візуалізація науково-дослідної інформації.	12	2		8		8	
8.Системи статистичного аналізу даних.	12	2		2		8	
9. Цифрова комунікація та публікація результатів.	12	2		2		8	
10.Електронні технології та засоби навчання.	12	2		2		8	
Разом годин	120	20		20		80	

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	разом	у тому числі					
		лекційні заняття	практичні заняття	семінарські заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	індивідуальна робота
1.Вступ. Цифрова трансформація історичної науки.	12	2				10	
2. Інформаційно-комунікаційні технології в історичних дослідженнях	12	2				10	
3.Інформаційне та інструментальне забезпечення наукових досліджень..	12			2		10	
4.Пошук інформації в рамках роботи над темою наукового дослідження.	12	1				11	
5.Інформаційні ресурси доступу та обміну науковою інформацією, системи ідентифікації науковців. Цифрова обробка та аналіз історичних джерел	12	1				11	
6.Використання глобальної мережі інтернет в науковій та освітній діяльності.	12			2		10	

7.Візуалізація науково-дослідної інформації.	12			2		10	
8.Системи статистичного аналізу даних.	12					12	
9. Цифрова комунікація та публікація результатів.	12			2		10	
10.Електронні технології та засоби навчання.	12	2				10	
Разом годин	120	8		8		104	

10. Форми поточного та підсумкового контролю:

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань, а також у формі тестування та ін.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: екзамен.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Організація та оцінювання здобувачів вищої освіти регламентується «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» (зі змінами та доповненнями) від 30.01.2020 р. https://drive.google.com/file/d/1aD_jeL-jGRbDWAegkQ58tdMxxbqQKufF/view.

Рейтингова система оцінювання (PCO) успішності навчання здобувачів вищої освіти сприяє удосконаленню системи контролю якості знань здобувачів, формуванню у них системних та систематичних знань, забезпеченню ритмічності самостійної роботи, підвищенню об'єктивності оцінювання знань.

Освоєння навчальної дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять; активність під час занять; здача завдань у встановлені терміни; бути терпимим, відкритим і доброзичливим; конструктивно підтримувати зворотний зв'язок на всіх заняттях; бути пунктуальним і обов'язковим. Під час відвідування всіх видів занять і консультацій очікується дотримання правил внутрішнього розпорядку Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/aIqb9CF>) та етичних норм поведінки.

Неприпустимим є пропуски з неповажних причин; користування телефонами під час занять; списування. Якщо в силу будь-яких поважних причин ви були відсутні під час проведення контрольного заходу, вам надається можливість пройти його в додатково призначений викладачем час.

Визнання результатів навчання окремих тем курсу шляхом неформальної/інформальної освіти здобувачами вищої освіти регламентується Порядком визнання результатів навчання, отриманих шляхом здобуття неформальної/інформальної освіти здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (додаток до Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами) (<https://cutt.ly/8OFJa9h>), якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю).

Вивчення курсу передбачає академічну доброчесність здобувача вищої освіти, відповідальне ставлення до навчання та майбутньої професії. Дотримання академічної доброчесності регулюється Кодексом академічної доброчесності Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/4TiCHkS>) та Положенням про

дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (<https://cutt.ly/vTiVowX>).

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (<https://drive.google.com/file/d/15qM6nA NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL zz/view>).

Кількісне оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточний і модульний контроль (60 балів)		Екзамен	Сума
Змістовий модуль 2 (60 балів)		40 балів	100 балів
Поточний контроль	мкр		
30 балів	30 балів		

Поточний контроль

Поточне оцінювання здійснюється на підставі якісного аналізу теоретичних знань здобувача вищої освіти, виконання студентом практичних завдань та самостійної роботи. Враховується рівень сформованості програмних компетентностей навчання, що містяться в ОПП.

Максимальний бал оцінки поточної успішності студентів на навчальних заняттях – 12 балів.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів. Здобувач освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непередбаченою або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Якщо здобувач освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульну контрольну роботу (МКР), або отримав менше ніж 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види роботи, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного і/або модульного контролю та не допускається до складання екзамену.

Критерії оцінювання результатів навчання на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом з курсу на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»; потреба у безперервній самоосвіті не виявляється. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.

	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь; самооцінка готовності до професійної діяльності завищена; потреба у самоосвіті не виявляється. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; демонструє окремі, не систематизовані знання; практичні вміння професійної діяльності не сформовані; творчість і самостійність при виконанні професійних завдань відсутні; самооцінка готовності до професійної діяльності завищена; потреба у безперервній самоосвіті не виявляється. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з курсу, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; творчість при виконанні професійних завдань не виявляється, самостійність недостатня; самооцінка готовності до професійної діяльності завищена; потреба у безперервній самоосвіті відсутня. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	5	Здобувач вищої освіти знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; сформовані лише окремі вміння перенесення теорії в практику; професійно-ціннісні орієнтації та якості особистості майбутнього педагога знаходяться у стадії формування; творчість при виконанні професійних завдань не виявляється, самостійність недостатня; самооцінка готовності до професійної діяльності завищена; потреба у безперервній самоосвіті відсутня. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє користуватися додатковими джерелами; професійно-ціннісні орієнтації та якості особистості майбутнього педагога знаходяться у стадії формування; сформовані окремі вміння застосування теорії на практиці; творчість при виконанні професійних завдань не виявляється, самостійність недостатня; самооцінка готовності до професійної діяльності ближче до адекватної; потреба у безперервній самоосвіті відсутня. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал з курсу, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами. У здобувача в основному сформовані професійно-ціннісні орієнтації та якості особистості, проте окремі з них проявляються ситуативно; при виконанні професійних завдань творчість не виявляється; самооцінка професійної готовності в

Високий (творчо-професійний)		основному адекватна; готовність до неперервної самоосвіти недостатньо виразна. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. У здобувача в основному сформовані професійно-ціннісні орієнтації та якості особистості; вміння застосовувати на практиці теорію навчання та виховання сформовані недостатньо; творчість виявляється при виконанні лише окремих професійних завдань; самооцінка професійної готовності в основному адекватна; готовність до неперервної самоосвіти недостатньо виразна. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки; може самостійно опрацьовувати матеріал. У здобувача в основному сформовані професійно-ціннісні орієнтації та якості особистості; вміння застосовувати на практиці теорію навчання та виховання в основному сформовані; при виконанні професійних завдань виявляються лише елементи творчості і самостійності; самооцінка професійної готовності в основному адекватна; готовність до неперервної самоосвіти недостатньо виразна. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з курсу та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни. У здобувача сформовані професійно-ціннісні орієнтації та якості особистості; студент переконаний у вагомості творчої спрямованості навчання дітей дошкільного віку; сформовані вміння застосовувати теорію на практиці; готовність до самоосвіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. У здобувача сформовані професійно-ціннісні орієнтації та якості особистості; студент переконаний у необхідності творчої спрямованості навчання дітей дошкільного віку; сформовані вміння застосовувати теорію на практиці; адекватна професійна самооцінка; готовність до неперервної самоосвіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до

		системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. У здобувача сформовані професійно-ціннісні орієнтації та якості особистості; сформовані вміння застосовувати теорію на практиці; творчість і самостійність у виконанні професійних завдань; адекватна професійна самооцінка; готовність до неперервної самоосвіти. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
--	--	--

Самостійна робота

Контроль за самостійною роботою відбувається на практичних заняттях, за 12-бальною системою оцінювання.

Організація та оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до «Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка»

від

25.08.2020 р.

<https://drive.google.com/file/d/1Dzh4W6JnffoEkRh30ks795Q2yKBHFqjb/view>.

Самостійна робота передбачає опрацювання матеріалу лекційних занять, попередню підготовку до практичних занять; виконання завдань і вправ в позааудиторний час; самостійне вивчення окремих теоретичних питань курсу; підготовку до написання модульної контрольної роботи; відвідування консультацій (згідно з графіком консультацій кафедри); підготовка до складання екзамену.

Контроль за самостійною роботою здійснює викладач на практичних заняттях. Оцінка за самостійну роботу є складовою загальної оцінки, що виставляється здобувачеві за поточний контроль.

Модульна контрольна робота

Вивчення змістового модуля завершується написанням модульної контрольної роботи.

Мета її написання – виявити знання і вміння з дисципліни, рівень професійного мислення майбутніх спеціалістів, сформованість у них професійно-ціннісних орієнтацій, індивідуальний педагогічний стиль, творчість і самостійність у виконанні.

Модульна контрольна робота виконується у письмовій формі.

Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів. Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи:

Рівні навчальних досягнень	Характеристика знань і умінь здобувача
високий рівень	Здобувач вищої освіти у відповідях на варіант МКР демонструє глибокі знання з освітнього компоненту, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, наводити необхідні приклади, логічно та послідовно формулює текст відповідей на поставлені завдання. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

достатній рівень	Результати відповідей здобувача вищої освіти на варіант МКР відповідають тим самим вимогам, що й для високого рівня, але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження своїх думок. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній рівень	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання МКР, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень	Відповіді здобувача вищої освіти на варіант МКР не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Оцінювання навчальних досягнень з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Національна залікова оцінка
90-100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	10	зараховано
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	25	
75-81	C	Добре (загалом правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	30	
67-74	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	25	
60-66	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	10	
35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)		не зараховано
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)		

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету та з дозволу ректора університету.

Екзамен

Екзамен складається по завершенні змістового модуля (3 семестр)

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях; не виконав або виконав МКР менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Здобувачі вищої освіти, які не мають академічної заборгованості за результатами поточного контролю допускаються до екзамену.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком навчального процесу.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами підсумкового контролю у формі екзамену, зобов'язані ліквідувати її в терміни, визначені графіком ліквідації академічної заборгованості.

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи:

Рівні навчальних досягнень	Характеристика знань і умінь здобувача
високий рівень 36-40 балів	Здобувач виявляє глибокі фундаментальні знання теорії, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
достатній рівень 30-35 балів	Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але він допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу. Здобувач уміє наводити власні приклади на підтвердження своїх думок. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
середній рівень 24-29 балів	Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень дисципліни, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; викладає матеріал непослідовно. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень 0-23 балів	Якщо здобувач виявляє незнання окремих частини вивченого матеріалу, вибірково не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.

Рейтингова оцінка за навчальну дисципліну

Рейтингова оцінка за навчальну дисципліну – сумарна підсумкова оцінка за багатобальною шкалою рівня засвоєння здобувачем вищої освіти змістового модуля упродовж його вивчення.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється відповідно до таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення	Рекомендовані системою ECTS статистичні	Національна залікова оцінка
---	-----------------------	-----------	---	-----------------------------

			значення (у %)	
90-100	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	10	відмінно
82-89	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)	25	добре
75-81	C	Добре (загалом правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	30	
67-74	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	25	задовільно
60-66	E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	10	
35-59	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)		незадовільно
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)		

Перескладання рейтингових оцінок (від 60 і більше балів) з метою їх підвищення дозволяється лише у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету та з дозволу ректора університету.

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна: Вивчення курсу не потребує спеціального матеріально-технічного та/або інформаційного забезпечення, однак можливе використання технічних засобів для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор). Передбачається застосування об'єктно-модульного динамічного середовища навчання MOODLE. Можливе використання застосунків для проведення відеоконференцій.

12. Рекомендована література:

Основна:

1. Mats Fridlund, Mila Oiva & Petri Paju. Digital Histories Emergent Approaches within the New Digital History. Helsinki : Helsinki University Press, 2020. 360 s.
2. **Афанасьєв А.** Основи наукових досліджень: Навч. посібник / Харківський національний економічний ун-т. Харків : ХНЕУ, 2005. 96с.
3. **Білоусова Т.** Основи наукових досліджень: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Кам'янець-Подільський, 2004. 120с.
4. **Габович А.** Основи наукових досліджень: Підруч. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за напрямом "Інформаційна безпека" / Державний ун-т інформаційно-комунікаційних технологій / Володимир Олексійович Хорошко (ред.). Київ : ДУІКТ, 2006. 174с.
5. **Грищенко І.** Основи наукових досліджень: Навч. посібник / Київський національний торговельно-економічний ун-т. Київ : Вид-во КНТЕУ, 2001. 185с.
6. **Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю.** Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі / Навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Планер», 2011. 220 с.
7. **Ковальчук В., Моїсєєв Л.** Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / Під наук. ред. В. О. Дроздова; М-во науки і освіти України, Акад. пед. наук України, Південний наук. центр АПН України. 3-є вид. перероб. і доп. Київ: ВД "Професіонал", 2005. 238 с.
8. **Крушельницька О.** Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2003. 189 с.

9. **Метешкін К. О., Костенко О. Б., Сенчук Т. С.** Інформаційні системи і технології. Харків, 2010. 240 с.
10. **Методи обробки статистичних даних : курс лекцій /** Харків : НУЦЗУ, 2019. 198 с.
http://www.univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/4244/L.pdf
11. **Микитюк О., Соловійов В., Васильєва С.** Наукові дослідження: Навчально-методичний посібник / За загальною ред. І. Ф. Прокопенка. Харків : Скорпіон, 2003. 77 с.
12. **Невлюдов І.Ш., Олександров Ю.М., Андрусевич А.О., Чала О.О.** Основи наукових досліджень: Навч. посібник. Prague, OKTAN PRINT, 2024. 468 с.
13. **Основи інформаційних систем /** За ред. В.Ф.Ситника. Київ : КНЕУ. 2001. 420с.
14. **Основи наукових досліджень. Курс лекцій : навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 172 Електронні комунікації та радіотехніка.** Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 89 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/5b92ca46-f2ed-4f5a-b5d1-6a5270dcba54/content>
15. **П'ятницька-Позднякова І.** Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2003. 115 с.
16. **Пілюшенко В., Шкрабак І., Славенко Е.** Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навчальний посібник. Київ : Лібра, 2004. 342 с.
17. **Пристава П.О., Мацуга О.М.** Аналіз даних: навч. посіб. Донецьк : РВВ ДНУ, 2008. 92 с.
18. **Романчиков В.** Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 254 с.
19. **Сучасні методи обробки інформації. Лекції [Електронний ресурс] : навчальний посібник для здобувачів ступеня доктора філософії за освітньою програмою «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» / С. О. Цибульник, О. М. Павловський ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 111 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/b4a8d5de-93bf-4249-9748-7f2bbf0fa959/content>**
20. **Тиркусова Н.В.** Аналіз даних : навч. посіб. Суми : СумДУ, 2008. 204 с
21. **Третяк О.В., Бойко Ю.В.** Засоби та системи автоматизації наукових досліджень: підручник. Київ : ВПЦ "Київський університет", 2007. 320 с.
22. **Третяк О.В., Бойко Ю.В.** Засоби та системи автоматизації наукових досліджень: Навч. посіб. Київ : ВПЦ "Київський ун-т", 2003. 182 с.
23. **Філіпенко А.** Основи наукових досліджень: Конспект лекцій. Київ : Академвидав, 2005. 207 с.

Допоміжна література:

1. **Бахрушин В.Є.** Методи аналізу даних: навч. посіб. Запоріжжя : КПУ, 2011. 268 с.
2. **Берега А. М.** Основи створення інформаційних систем. Київ : КНЕУ, 1998. 140с.
3. **Боздаган'ян М.** Організація оцифрування документів в архівних установах України. Збірник праць молодих науковців Центральноукраїнського національного технічного університету, вип.14, 2024. С. 50-55.
4. **Болдовський В.** Дефініція та класифікація онлайнового документа // Вісник Книжкової палати. 2003. № 6. С. 30-32.
5. **Вовчак І.С.** Інформаційні системи та комп'ютерні технології в менеджменті. Тернопіль : Карт-Бланш, 2001. 354с.
6. **Волохін О. М.** Каталогізація цифрових ресурсів Інтернет : Дублінське ядро метаданих : посіб. Кіровоград, 2003. 70 с.
7. **Гончаренко А. П.** Концепція створення термінологічних стандартів у сфері інформації і документації // НТІ. 2003. № 3. С. 20-23.

8. **Горовий В. М.** Процес вдосконалення бібліотечного обслуговування користувачів у контексті впровадження електронних технологій // Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2002. Вип. 8. С. 7-13.
9. **Горовий В. М., Онищенко О. С.** Особливості розвитку соціальних інформаційних баз сучасного українського суспільства. Київ., 2005. 297 с.
10. **Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю.** Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях: Навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти. Вінниця : ООО „Планер”, 2005. 366 с.
11. **Давидова І.** Бази даних як інформаційний продукт // ВКП. 12. 2000. № 1. С. 19-30.
12. **Дубовой В.М., Квєтний Р.Н.** Програмування комп’ютеризованих систем управління та автоматики. Вінниця : ВДТУ, 1997. 208 с.
13. **Іванова М.** Бази даних Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 67. С. 266-276.
14. **Ковтанюк Ю. С.** Роль оцифрування у сучасній системі збереження архівних, бібліотечних і музейних фондів та наданні доступу до їх інформації. URL : www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/all_files/202410_artilces_field_dopmat_files/2024.09.26_kovtaniuk.pdf
15. **Копанєва В.** Бібліотека в системі наукової електронної комунікації // Бібліотечний вісник. 2007. № 5. С. 3-9.
16. **Копанєва В. О.** Архівування «мережевої україніки» // Документознавство. Бібліотекознавство. Інформаційна діяльність: Проблеми науки, освіти, практики : зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20-22 трав. 2008 р. Київ, 2008. С. 153-154.
17. **Корнієнко А. П.** Електронні інформаційні ресурси бібліотек — на розвиток суспільства // Бібліотечна планета. 2001. № 4. С. 4-5.
18. **Кулешов С.** Електронний документ у системі сучасного діловодства // Архіви України. 2004. № 4-6. С. 50-53.
19. **Ланде Д.В.** OSINT у кібербезпеці : навч. пос. //OSINT у кібербезпеці : навч. пос. Київ: ТОВ "Інжиніринг", 2024. 522 с.
20. **Малюга Н.** Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навчальний посібник. Житомир : ПП "Рута", 2003. 475 с.
21. **Пінчук Н.С., Галузинський Г.П., Орленко Н.С.** Інформаційні системи і технології в маркетингу. Київ : КНЕУ, 1999. 328 с.
22. Про затвердження Програми оцифрування архівних інформаційних ресурсів на 2022-2025 роки: Наказ Державних архівів служби України №165 від 29.12.2021р. Сайт: Державна архівна служба України. URL: <https://archives.gov.ua/?naDASU=1&s=&from=01.01.2020&to=31.12.2021&num=165>
23. **Святець Ю. А.** Контент-аналіз та комп’ютерні технології його реалізації в історичних дослідженнях. Наукові записки. Острозька академія. Осторг: вид-во Острозької академії, 1999. Т. 2. Ч. 1. С. 71–78.
24. **Святець Ю. А.** Цифрові джерела в дослідницьких практиках істориків: теоретико-методологічний аспект. *Універсум історії та археології Universum Historiae et Archeologiae*. 2019. Vol. 2(27). Issue 1, pp. 47–68
25. **Сухомлин О.** DIGITAL HUMANITIES: цифрова ера у гуманітаристиці. Молодь і ринок. №3-4 (182-183). 2020. С. 157-161. <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/216808/216898>
26. **Толочко С.В., Годунова А.В.** Теоретико-методичний аналіз закордонних практик використання штучного інтелекту в освіті й науці. Вісник науки та освіти. 2023. №7 (13). С. 832-848.
27. **Шемасва Г. В.** Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія. Харків : ХДАК, 2008. 289 с.

28. Що таке Big Data: визначення, приклади та можливості URL :
<https://hub.kyivstar.ua/articles/shho-take-big-dat> .

Рекомендовані джерела інформації:

1. Інститут Україніки. Міжнародна громадська організація. URL :
<http://ukrainica.org.ua/ukr>
2. Науково-дослідний інститут українознавства Міністерства освіти і науки України .
URL : www.rius.kiev.ua
3. Національний науково-дослідний інститут Українознавства. URL : <http://www.libok.net>
4. Офіційний веб-сайт Інституту історії НАН України. URL www.history.org.ua
5. Центр Українознавства. URL: <http://uaznavstvo.univ.kiev.ua>
6. Національна бібліотека України імені В.Вернадського. URL : www.nbuv.gov.ua
7. Національна парламентська бібліотека України. URL : www.nplu.kiev.ua
8. Україна – історія держави. URL до журн. : <http://kampot.org.ua/history/default.shtml>
9. Українська Спілка. URL: <http://www.uaaweb.org>
10. Науково-просвітницький центр "Українознавство" товариства "Знання" України URL :
www.znannya.org.ua/center/ukr.htm
11. Журнал "Українознавство" НДІ українознавства МОН України. URL до журн. :
www.ualogos.kiev.ua
12. Проект електронної бібліотеки давньої української літератури. Українські літописи, хроніки, житія, апокрифи, граматики, лексикони, історично-мемуарна проза, перекладні та поетичні твори, "Слово о полку Ігоревім" тощо. URL: www.litopys.org.ua
13. Науково-дослідний інститут українознавства Міністерства освіти і науки України. URL :
www.rius.kiev.ua
14. Освітньо-інформаційний ресурс "Український центр". URL : www.ukrcenter.com
15. Електронна бібліотека української літератури. URL : www.utoronto.ca/elul/Main-Ukr.html